

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Cent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a postahivatalokban.

Szocializmus és kereszténység.

Írta: Giesswein Sándor dr.

A szociális kérdéssel is úgy vagyunk, mint sok egyéb dologgal; azt hisszük első tekintetre, hogy új dolog, pedig már oly régi, mint az emberi társadalom.

Ez a csalódás onnan van, mert azelőtt nem adtak a társadalmi bajok tüneteinek tudományos nevet, de azért a baj meg volt, bár speciális név nélkül, mint sok betegség, melynek csak a modern tudomány adott megkülönböztető nevet.

S tényleg a szociális kérdés is betegség, a társadalmi organizmusnak betegsége, mely a társadalom egyensúlyának megzavarásából származik. A modern tudomány kimutatta, hogy a mi testi szervezetünk folytonos harcban van a különféle bacillusok seregével; az egészséges szervezet ellenálló képességével legyőzi őket, a gyöngé, satnya áldozatul esik, s míg mi azt hisszük, hogy hűlés okozta ezt, vagy azt a bajt, az orvosi tudomány azt mondja, hogy annak a láthatatlan ellenségnek a betolakodása volt a betegség oka.

A társadalmi szervezetnek is meg vannak a maga bacillusai, melyek már sok vitázó nemzetet és kultúrát a sirba vittek s míg mi egyik-másik nemzet tönkremenését kizárólag külső okokra vezetjük

viszsa, behatódó vizsgálat fog megtanítani arra, hogy a szociális bönulás volt az, mely az enyészetet előidézte.

De ma egy nemzet, nem egy ország, nem egy világrész népei, hanem az egész keresztény kultúra társadalmi világa érzi a belső szervezetét emésztő bajt és segítséget, orvosságot keres.

S ime kínálkozik is orvos, ki miként mondja, egészen új módszer szerint gyógyít: metsz, éget, amputál, s gyökeres kurát ígér.

Ennek az orvosnak a neve a szocializmus abban az értelemben, a melyben szociáldemokracia gyakorlati programjává tette. S nem tagadhatjuk, hogy a szocializmus eszméje egy félszázad óta óriási haladást tett, s mindinkább megy előre hódító útjában. De az, ami benne megragadja a lelkeket, nem új, s a mi új benne, az a társadalmi bajokat nem szünteti meg, hanem meg fogja rögzíteni és megörökíteni.

„A szocializmus elve oly magasztos — mondja egy kiváló katolikus szociológus — és programjának a mely pontjai oly szépek, hogy az embert csak örömmel tölti el az a haladás, melylyel a társadalom megint egy lépést tesz az evangélium felé.“ (P. Lapeyre, L'Action du Clergé dans la Reforme sociale. Paris, p. 85.)

S valóban, midőn a szocializmus azt

a föladatait tűzi ki maga elé, hogy az általános nyomort enyhítse, hogy az emberiség nagy tömegét kiragadja az eluyomatás és kizsákmányolás posványából, mely egyszersmind erkölcsi lealacsonyodást hoz magával; midőn az emberi méltóságot mindnkiben megbeesültetni kívánja; midőn a munkában az ember nemesi levelét látja; midőn a gyöngék védelmére kel; midőn egyenlőséget és testvériséget hirdet: csak az evangélium igéit reprodukálja modernizált alakban. Ha Krisztus mindezeket nem hirdeti és az egyház nem oltja évszázadokon keresztül a népek szívébe ezeket az alapelveket, a szocializmus gondolata nem is született volna meg, azt, a ki ilyesmit tanított volna, mint félkegyelműt kinevetnék.

De vajjon megvalósíthatja-e a szocializmus azokat a programpontjait, melyeket az emberiség általános jólétének emelése, a testvériség elvének kivitele céljából fölállított? Azon az alapon, a melyre helyezkedett sohasem.

Mert mindazok a dolgok, csak akkor érhetők el, vagy legalább akkor közelíthetők meg annyira, a mennyire ez az emberi gyarlóság és tökéletlenség mellett lehetséges, ha elhittetjük az emberekkel, hogy van a természet rendén kívül még egy felsőbb, az erkölcsi világtrend.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Álom és valóság.

I.

Mariska jóképű kisleány volt már csöpp korában. Vastag, szőke haját alig tudta az édesanyja befogni, kibujtak azok, ha még oly szorosra kötötte is s körülöpködtek arcát, pajkos kis csomókba kunkorodva. És Mariska mindig nevetett. Piros cseresznyeszája mögül megvillantak apró, hegyes fogai, amikkel akármelyik pillanatban kész volt a barackmagot kettéharapni. Csakugy borzadtoztak rajta a magakorabeli kisleány-pajtásai, öreges mozdulattal tapogatva arcukat, számlálgatva, hányat húzott ki nekik a doktor. Mintha nem is gyerekek lettek volna. A nevük is csupa nagyleányos és előkelő. Egyiket Elzának hitták, a másikat talán Renée-nek. A szegény kis Renée ugyan nemsokára meghalt, neki legrosszabbak voltak a fogai — Elza maradt hát a család szemefénye, egyetlen, a nagy vagyon egyedüli örököse.

Elfelejtettem mondani, Mariska csak ép bejárt hozzájuk játszani, az édes mamáik nem barátkoztak egymással. A kis hivatalnok felesége, — pedig uralé volt a javából, — nem járt sehová s talán épen azért nem is voltak haragosai. Az emberek szívesen köszöntek neki s mindig egyszerű, de izléses ruhájában szép asszonynak is tartották. Mert olcsón jól öltözködni nagy művészet ám! — Nem is lehet azt úgy megtanulni, valahogy születni kell rá.

Mariska nem hasonlított mindenben az édes-

anyjához. A nagypapa véréből is volt benne, a gögös Mátra Péterből, a ki kész volt kitagadni a leányt „azért a tintanyalóért.“ Kitagadta a lányát, de a dolgon nem változtathatott, az esküvő megtörtént apai áldás nélkül. Az asszony lelkében megmaradt a seb egész életén keresztül. Valami titkos, csöndes bánkódás, a mi az évek sulyával még növekedett. Valahogy a realis élet kigyógyította a szalmakunyhók iránti lelkesedéséből és lázas, álmatlan éjszakákon sokszor törpereggett a kis leánya jövőjén.

Az ura halála után még több gondja lett. — Édes, szomorú, szép jó uram, — agyondolgoztad magad értünk, — beszélt hozzá, a lelkéhez, mert akkor már harmadik esztendeje viselte érte a fekete ruhát. Romlást hozott a mi szerelmünk mindkettőnkre. A csókjainkat is megkeserítette a szegénység, a nyomorúság, a küzdelem. Fel kellett ébrednünk az álomból. A való élet hidegsége megcsapott bennünket, a mindennapi kenyér után való hajszába megfogyott, nagyon megfogyott a mi ideális szerelmünk is. Neveltségnek tartottuk utóbb, hogy sokszor hónapokig sem csókoltuk meg egymást. Oh, hogy sajnáltak, hogy vádol érte a lelkiismeret! A kis lányod az oka, az egyetlen, a kinek szerettem volna meggyűjteni minden fillért, nehogy keserű legyen majd egykor neki is az a csók...

Mariska jóízűen lélegzett fehér kis ágában. Boldog volt, mert az üveg golyót mégis csak ő nyerte el Pistától. Pista az Elza unokatestvére volt, már tizennyolc éves nagy fiu, mondhatnák nagy gyerek, aki mindig a két kis leányt hancurozott. Mariska versenyfutásban nyerte el az üveggolyót, a fiuk közt is ő futott a leggyorsabban, A nagy kincscsel ugyan még nem

számolt be az édesanyjának, mert az szoros összefüggésben volt a szoknyácskája letépett fodrával, a min holnap valahogy segíteni kell, ha másképp nem, a Pista közbenjárásával, aki a kabátjára maga szokta felvarrni a gombot. Sikerkül is neki, Pista beállott a kedvéért szabómesternek. Az igaz, hogy más híjján vastag fekete cernával öltözték össze azt a hamis világoskék fodrocskát.

— Pista, ha megnővök, a maga felesége leszek. — mondta egyszer Mariska egész komolyan. Nem volt akkor ott senki, csak ők ketten. Elza kavicsot keresgélt valami új játékhoz. A fiu meglepetve nézett a kis leányra és elpirult. Benne már ébredett valami a sejtésből és abban a pillanatban szerette volna megcsókolni a kis leány arcát, de nem mertte. A helyett nevetve kérdezte:

— Hát tetszem én magának, Mariska?

A kis leány őszintén felelt:

— Tetszik. Szép erős karja van, a mivel legyőznéd a halált... A szegény papa nem birt vele, ő olyan vékony volt, de olyan... Sokszor sírunk a mamával, de ha a maga felesége leszek, soha se fogunk sírni, ugy-e?

— Nem baba, — mondta a fiu neki pirosulva. Eljövök magáért a világ végérei is...

II.

A hét esztendőből tizenhét lett. Elröpült az gyorsan, a lányok hamar megnőnek. Elza hosszú vékony leány lett, karcsura fűzőt derekával, Mariska olyan volt, mint a moharózsa bimbója. De hogy látszott meg rajta — ha ugy vakációkor hazajött, hogy tiz hónapon keresztül ugyszólván csak betűből élt. De sokszor is odavágta a könyveit egyenként a falhoz. Úr Isten! — minek kell

A szocializmusnak pedig ép az az alapdogmája, hogy ezt az erkölcsi világrendet tagadja Marx, a modern szociáldem krácia megalapítója, az ő rendszerének alapjává a történelemnek materialisztikus fölfogását tette. E szerint az egyes ember és a népek életfolyása nem más, mint a természeti törvényeknek megmásíthatlan eredménye, a civilizációk emelkedése és hanyatlása, kimagasló emberek cselekedetei, fölfedezések és találmányok, háborúk és forradalmak, büntények és a tudomány s művészet alkotásai, hőstettek és erények, szóval az ember minden cselekedetei csak természeti tünetények, melyek ép oly szükségszerűséggel folynak le, mint egy napfogyatkozás fázisai. Az emberi cselekedeteknek csak egy motivumát ismeri — a gyödmorkérdést s az igazságosság elötte annyira meghaladott álláspont, hogy Proudhont gúny tárgyává teszi, mert mégis tartott még valamit az igazságosságról.

De ha ezt az alapot elfogadjuk, akkor minden szocialis actió, akkor a szabadság, egyenlőség és testvériség elveinek hangoztatása vagy döresség, vagy szemfényvesztés. Mert hisz a természet törvénye, hogy az erős a gyöngét elnyomja és kiszákmányolja, a saját előnyére és érdekében minden mellékleteket nélkül használja. Ha csak a természet rendje igazgatja az ember cselekedeteit, akkor szabadság és testvériség a legnagyobb abszurdum, mert föltétlen egyenlőséget a természet nem ismer. Az erősebbet az ő kiméletlen hódító útjában csak az erkölcsi világrend tudja megállítani, az igazságosság és a szeretet elvei folytán az erősebb nem nehezedik nyomasztó súlyként a gyöngébre, hanem erejének többletével segítségére válik.

Azért a szocializmus mint gyógyító orvos a legnagyobb charlatannak mondható. Nagy garral hirdeti a minden bajt

egy leánynak annyi tudomány! — Azon érték, hogy téstát segített gyurni az intézeti szakácsnénak. Hanem azért vizsga előtt legyírta valamennyi osztálytársnjót. Tízennyolc éves korában kezében volt a szép írással kicirkalmazott diploma, a még szebb kalkulusokkal. Mariskából Mária lett.

Egy kicsit talán büszke is volt rá, a mint először ment végig, mint komoly, érett leány a fatujok utcáin. De másnap már baba volt, a régi kacagásától hangzott a ház, az udvar. Egy csi-csergő nyáj lesz azokból, a kiknek ez valamikor oktatója lesz. Egyebet se tesznek, mint kacagnak.

— Mariska, — csitította az anyja.

Mariska fölfonta gömbölyű vállait s aztán megpróbált csöndesen maradni, de nem bírta tovább egy óra hosszánál.

Almatlan éjszakákon megint sokat tünődött az anyja, a szegény özvegy asszony. Mért hogy az élet fordítva osztogat mindent! Látta a kis leánya üde arcát hervadni, fogyni napról-napra, látta az éveket, a mik mindegyike ellop tőle valamit. Előbb a pirosságot, utóbb a reménységet is. És a sápadt leányok fognak kipirosodni, a kiket kényeztetve, ölebe hurcolt végig a jó sorsa, akit nem fognak érni családások. Mariska azt hiszi, övé az egész világ, mind igazak azok a bohóságok, a miket rózsaszínű füleibe sugdosnak a csélcsepavallérok, mámoros bált éjszakákon. Szeretnek foglalkozni vele, de ha komolyra találna fordulni a dolog, sehöl sincsenek. Itt van Gál Pista, majd elolvad a sóhajtozásaitól, szegény diák még, igaz, nem vetnek rá ügyet a parthiekes leányok, de Pistából lehet valami, komoly, eszes fiú . . . Szépen össze is illenének.

Mariska már állásban volt, mikor eljött hozzá

gyógyító „panaceát.“ pedig az ő gyógyszere csak arra való, hogy a betegekben a gyógyulás hű reményét ápolja. Egy érdemet azonban nem akarunk tőle megtagadni A diagnózis megállapítását hatalmasan elősegítette. A szociáldemokrácia rámutatott az elkereszténytelenedett társadalom fekélyeire, fölfedte a sebeket, melyeket Mammon lovagjai a leigázott népek millióin vágtak, a midőn a világ figyelmét fölhívta azokra a bilincsekre, melyekben a manchesterizmus az ő rab-szolgáit fűzte, s minden kiméletet félretéve, lerántotta az álhumanizmus leplet a liberális gazdasági rendszer farizeizmusáról. Egy új, sokak előtt ismeretlen, mások által eltitkolt világnak képét tárta föl előttünk, s ha a színezésben itt-ott túlzott, ez is menthető, mert hatásra dolgozott.

De ennél tovább a szociáldemokrácia nem ment és ennél tovább nem is mehet. A diagnózist megvette, de ezental már más tényezőknél kell közbelépniök, hogy a gyógyulást eszközöljék: a társadalom, az államhatalom, fejedelmek és kormányok, munkaadók és munkások, nagy- és kisiparosok, nagybirtokosok és földművelők mindannyian arra hivatják, hogy közös actióval a szociális bajokot segítsenek; de hogy ezt sikerre meglehessék, a keresztény szeretet és igazságosság szellemétől kell vezéreltetniök.

Azért volt az egyház s lesz ezental is a Krisztus egyháza, mint az erkölcsi világrend őrzője, egy kiváló szociális tényező. Az egyház, mint intézmény, a maga egészében soha sem tévesztette szem előtt e téren sem isteni küldetését, bár, lehet, hogy az ő tagjai nem fogták föl teljességében mindig és mindenütt szociális hivatásukat és kötelezéseiket, mert az alkalmazkodó és meghunyászkodó byzantinizmusnak az ő különféle alakjaiban mindig voltak követői a gyenge jellemek között,

a hűre, hogy Gál Pista végzett, kitűnően végzett. Meghallotta azt is, hogy az Elza apja, a ki befolyásos ember, alkalmazást is szerzett neki, a honnan igen szép jövőnek nézhet eléje. Mariskának büszkén dobogott fel a szíve. A Pista carrier-jében neki is nagy rézme van és mit is ígért neki egyszer régen, hogy visszajön érte a világ végéről is. Pista oly becsületes, oly őszinte, oly szerény, jó fiú . . .

Mariska várt, várt. Nem jön. Bizonyára nagyon lelkiismeretes. Nem ír, — nem jut hozzá. De azért reá gondol, a mikor csak egy percnyi ideje van. Ugy tudott hinni az okos leány.

Legközelebbi vakáción fürdőre vitte a törődött édesanyját. Megvont magától mindent, csak-hogy azt a kis pénzt megtakaríthassa. Még mindig szép leány volt. Olyan, mint a napsugár, örült neki mindenki. A fürdőtulajdonos a tervbe vett időn túl se akarta őket elengedni semmi áron. — Maga a mi üdvöskénk, — Mariska, — mondogatta neki.

Már nem volt fiatal ember, de még mindig erős és ruaganyos. A régiék közül való volt ő, a ki nem vénül meg harminc esztendő korára. Komoly munkában élte le napjait, nem ért rá megházasodni. Mariskába beleszeretett. Nem sokáig-komédiázott, hanem egyszerűen megkérte a kezét. A leány elkomolyodott és fejét rázta: nem megyek férjhez . . .

Aznap érkezett meg Gál Pista a beteges, sovány feleségével, — Elzával. A férfi is tört volt, hajszálai őszbe csavarodtak, arcán titkolt boldogtalanság nyomai látszóttak. Mariska a vőlegénye vállára hajtotta fejét és sirt keservesen . . .

Mányiné Pripi Olga.

de a mikor s a hol számuk meggyarapodott, abban a korban s azok között a népek között az egyház tekintélye és befolyása le hanyatlott.

S még ma is, a Rerum novarum s a keresztény demokráciáról szóló pápai encyklikák után is vannak ily alkalmazkodó szellemek, kik azt tartják, vagy legalább azzal hitegetik magokat és másokat, hogy az egyház rendeltetése a természetfölötti rendhez tartozik, e világ dolgaiba ne avatkozzék, Hát vajjon Isten a tizparancsolatban nem mondotta: „Ne lopj!“ sőt a tizparancsolat közül nem vonatkozik e hét a világi dolgokra? S vajjon a világi dolgokban, a családban, a fejedelem és alattvaló, az ur és szolga közti viszonyban, a társadalmi érintkezésben, a birtokszerzésben, a mindennapi kenyér keresésében nem kell-e mindig uralkodnia az evangéliumi szellemnek, a keresztény igazságosságnak és szeretetnek? S teljesítené-e az egyház tagja kötelességét, akár pap, akár hívő legyen, ha ézekben a dolgokban Isten rendelését és az egyház parancsát figyelmen kívül hagyja?

Nem sorolja-e az egyház tanítása a szegények elnyomását és a munkabér megcsönkítését az égbekiáltó bűnök közé? S lehet-e az az egyház hű fia, a ki a szociális igazságtalanságok előtt közönyösen megáll és szemet huny? S a keresztény erkölestan nem mond-e nekünk idegen bűnökről, melyeket elkövetnek azok, kik a bűnt akár csak hallgatásukkal, közönyösségükkel palástolják? S vajjon szabad-e akkor az igaztalan kiszákmányolással szemben a non interventio elvét követnünk?

Midőn a szociáldemokrácia akár rosszhiszemű ellenszenvből, akár jóhiszemű tudatlanségből azt a vádat emeli az egyház ellen, hogy hiveit a földi élet igazságtalanságai és jogtalanságai fejében csakis a tulvilági boldogsággal vigasztalja és alattalja, akkor az igazsággal egyenes ellentétbe jön.

A szocializmusnak is lehet jó és nemes értelme — bár azok, a kik hiveivé szegődtek, nevét meglehetősen kompromittálták. De ha szocializmus alatt azon rendszert értjük, mely az emberek között a testvériség érzetét ápolja, a társadalmi viszonyokat a tiszta igazságosság elvei szerint rendezzi, a gyengéket az erősek hatalmaskodása ellen védi, mindenki számára az életszükségletet biztosítani óhajtja s a mely czeknél fogva megkivánja, hogy kiki tehetségeit és vagyonát csak haszonélvezeti dolognak tartsa melynek befektetéséről számolnia kell, akkor azt kell mondanunk, a legtokéletesebb szocializmus a keresztény erkölestan elveiben van lerakva: s bizonyára nem bajlódnánk szociális kérdésekkel, ha a keresztény erkölestan elveit a gazdasági viszonyokra nem alkalmaznók a gyakorlati élet minden terén.

Ha van szociális kérdés, akkor meg kell lenni arra a válasznak is, s ez nem más, mint a keresztény morál. De persze nem elég, ha annak principiumai vastag foliansokban foglalják, ha bölcséleti érvekkel támogatjuk, ha a kazuisztika terén képzelteti esetekre alkalmazzuk és esetleg alkalmaztatásukat vitatjuk. Mindez

csak fegyvergyakorlat számba megy, mely-lyel a szociális küzdelemre előkészülünk.

A keresztény morál nemcsak a lehető legtökéletesebb szociális rendszer elméletét adja nekünk, hanem a szociális akció-
nak gyakorlati alkalmazására is kötelezi hiveit.

A sztrájk.

Miként már jeleztük, a békéltető bizottság csütörtökön délután 4 órakor jött össze a város-ház nagytermében, hogy békés uton találjon megoldást a munkaadók és munkások közt fel-merült véleménykülönbség megszüntetésére. Vég-célja a termelésre és fogyasztásra közgazdasági szempontból káros hatású sztrájknak megszünté-
tése, illetve ellensúlyozása.

A ki a jelzett békéltető bizottsági ülést végighallgatta, kénytelen elismerni, hogy az min-
denre, csak a differenciák békés kiegyenlítésére
nem lehetett alkalmas. Ugy a munkaadók, mint
a munkások heves kifakadásai s nem egyszer a
legmesszebb menő személyeskedése azt a meg-
győződést érezték meg bennünk, hogy a békélté-
tő bizottság igen szép feladatával nincsenek
tisztában. S hogy ez így történt, első sorban a
bizottság elnökének tulajdonítom. A mit ez alka-
lommal tapasztaltunk, az nem végnélküli türelem,
hanem erély hiánya. A bizottsági tárgyalás tekin-
télyének, de a bizottság hivatalos reputációnak
megőrzése az elnöknek fontos kötelessége, köte-
lessége pedig olyannyira, hogy a törvény hatá-
thos eszközökről gondoskodik azokkal szemben, a
kik a higgadt tárgyalósságról megfélekednek.

— A rendőrfőkapitány mint elnök eredményre
nem vezető rendreutasítási jogával élt kizárólag
s csakis így következhetett be, hogy a tárgyalás
vége felé a vita hevében már részeg rajzolórol,
nyuzó csoportvezetőről is szó eshetett.

Mielőtt a tárgyalás eredményéről beszámol-
nánk, meg kell említenünk, hogy oly pontok tár-
gyalását, melyek köztörvényben körvonalozva
vannak, nem helyeseljük, mert a törvény meg-
változtatása a békéltető bizottságnak sem hivatása,
sem célja nem lehet, ez kizárólag a törvényhozás
joga. A mennyiben pedig a békéltető bizottság
jogkörébe az sem tartoznék, hogy a korviszo-
nyokba nem illő törvények megváltoztatására ja-
vaslatot tegyen, határozata pedig ily irányban
kötve nem lehet, éppen azért az ily pontok
tárgyalása elnöki előterjesztésre feltétlenül mellő-
zendő. Ilyennek tartom a sztrájkoló munkások
követelése között a felmondási határidő eltörlé-
sére, az ipartestületi betegsegélyező pénztár köte-
lezővé tételére vonatkozó kérelmet. A felmondási
határidő törlését kimondani egy város munkaadó
és munkásaira nem lehet, mert következményei-
ben kiszámíthatatlan bonyodalmakra ad alkalmat.
Egy példa nyújthat felvilágosítást. A) mester a
felmondási határidő törlését elfogadta. Jön hozzá
egy munkás vidékről, a ki a megegyezésről mit
sem tud. Munkába áll külön megegyezés nélkül,
tehát a törvényes 14 napi felmondás kötelezett-
sége mellett. A gazda felmondás nélkül elbocsátja.
A segéd panasza megy s előadja, hogy ő kívánja
a 14 napi felmondási határidőre járó díjat. A
gazda is, a segéd is jóhiszeműleg járt el. Kinek
lesz igazja? Feltétlenül a segédnek, mert külön
megegyezés híján törvény biztosítja kereseti jogát.

Ezek után regisztráljuk a békéltető bizot-
ság tárgyalásának eredményét.

A kért 10 órai munkaidő helyett 10½ órai
munkaidőt ajánlanak a munkaadók olyképp azon-
ban, hogy a minimális munkabért meg nem ál-
lapítják, ez továbbra is szabad alku tárgyat képezi.
A csoportvezető, illetve alvállalkozó-rend-
szert, a mennyiben megvolt a multban, törlik.

A hetiütemény kifizetésére vonatkozólag ki-
mondják, hogy a munkaadók a fizetést a munka
befejezése után fél óra mulva megkezdik s foly-
tatják vasárnap reggel 7 órakor.

Vidéki munka esetén a bér csak a munka
megkezdésétől, tehát nem a szállítási foganatba
vételétől számítatik.

A munkásoknak az ipartestületi betegse-
gélyező pénztárnál való bejelentését a munkaadók
kötelességüknek ismerik. A mennyiben azonban
ez csak azokra kötelezők, a kik az ipartestület-

nek tagjai, ez teljes egészében keresztül nem
vihető.

A felmondási határidő eltörlését elfogadják.
Vidéki munka esetén megfelelő lakhelyről
a mesterek minden körülmények között tartoznak
gondoskodni.

Tartoznak továbbá arról is gondoskodni
a munkaadók, hogy helybeli, állandó munka ese-
tén, ha legalább 6 munkás foglalkoztatva van, a
munkások ruházata és élelmiszere részére elzár-
ható helyiség legyen.

Ez a munkaadók válasza a munkások kö-
vetelésére. Tegnap d. e. 10 órakor a soston hir-
dették ki a tárgyalás eredményét a munkásoknak,
a kik ezzel meg nem elégszenek s a további
sztrájkot kimondották. Egyidejűleg a sztrájkolók
kiáltványt bocsátottak a város közönségéhez,
melyben mostoha sorsukat panaszolva, ügyük-
nek a közvélemény rokonszenvét iparkodnak
megnyerni.

Hogy Reé főkapitány ez alkalommal ele-
gendőnek tartotta a gyűlés folyamán a rendőr-
biztosi ellenőrzést, csak az látszik igazolni, hogy
az ily alkalmakkor elhangzó beszédek értékét,
gyakran káros hatásait nem ismeri. Három ren-
dőrkapitány közül bármely sürgős elfoglaltság
mellett is az ügy fontosságára tekintettel egy-
nek bizonyára jutna ideje arra, hogy a gyűlés
megjelenjen s elejét vegye oly kijelentések-
nek, a melyek korántsem a közbeke ápolása
érdekében hangzanak el.

A sztrájk lovábbi folyamára lényeges kiha-
tással lesz a polgármesteri impulzusra megszü-
lemlett ama határozat, melylyel Reé főkapitány
a további felvonulást betiltotta. Az ez irányban
beadott írásbeli kérelemre a következő végzés
kézbesítette a rendőrség:

6826.kap. 902. Abt Károly, Kronhoffer Fe-
renc és Jámbor György kérévnye, melyben a
munkát abbanhagyott ács és kőműves segédek
által rendezni kívánt társas felvonulás engedé-
lyezését, illetve tudomásul vételét kéri.

Végzés.

Folyamodók által a munkát abbanhagyott
ács és kőműves segédek részéről bejelentett
társas-menet és felvonulás nem engedélyeztetik,
mert nezettek részére társas felvonulás f. hó
9—12-ig engedélyezve lett s ezen négy napon,
majd az egész városon át nyolc menetben meg-
tartott felvonulás a munka-abbanhagyás leg-
szélesebb körű fellüntetésére is elégséges s így
annak folytatólagos engedélyezésére kellő indok
fenn nem forog s folyamodók által fel sem
hozott s így az engedélyt annál inkább meg-
tagadni kellett, mivel ezen társas felvonulások
a városi közönség érdeklődésének indokolatlan
ébredését és fokozását célozzák, a felvonu-
lások a szabad közlekedést jó részben aka-
dályozzák s azoknak naponként kétszeri ren-
dőr ellenőrzése indokolatlan munkát okoz akkor,
midőn a felvonulás igazai és közhasznu célja
folyamodók által még csak fel sem említettik.

Miről Abt Károly, Kronhoffer Ferenc és
Jámbor György helybeli lakosok, mint a munká-
t abbanhagyók megbizottai végzésileg érte-
sítettnek.

Székesfejérvár, 1902. szeptember 13.

Reé István, rfőkapitány.

A munkások az I. foku határozat ellen már
a mai nap folyamán felebevezést adtak be. Itt em-
lítjük meg, hogy a békéltető bizottság holnap d.
e. 10 órakor ismét ülést tart.

Reé főkapitány lapunk zártakor falragaszo-
kon hívja fel a munkásokat, hogy a munkát foly-
tassák. Akadályoztatásuk esetén védelmükről a
hatóság gondoskodik esetleg karhatalom igénybe-
vételével is.

Óhajandó volna, hogy a sztrájk mielőbb
véget érjen, mert hisz a kereset hiánya első sor-
ban anyagilag a munkásokat érinti. A kívánt ered-
ményt ez uton el nem érhetik. Gondosabb, körül-
tekintőbb megfontolást igényel a munkáskérdés
megoldása. Ennek nem lehet módja a „Nem dol-
gozunk!” elvének hangoztatása, mert hisz a je-
lenlegi nagy kenyérharc idején a munkaerő össze-
halmozódása mellett éppen újabb keresetforrás
nyitásával kell a bajon segíteni. Téli munkáról
gondoskodjék az állam, de a munkások is! Erre
van szükség és nem a tétlenségre! Ily téli mun-

kának tekinteném a játékszerek készítését, a vessző
munkát stb. E téren milliók kerülnek külföldre
csak azért, mert az itteni munkaerők parlagon
hevernek. A magyar munkás ügyes, okos, tanu-
lékony, az ily dologra nagyon is alkalmas.

K. B.

UJDONSÁGOK.

— **Bérmálás.** Dr. Városv Gyula megyés
püspök csütörtökön kezdte meg ismét a nyári
hónapok beállta miatt félbeszakított bérmautját.
Reggel Sár-Keresztúrról Sárosdra indult, a határ-
ban a község derék jegyzője, Heiszler Béla meg-
ható szép szavakkal üdvözölte Ő Méltóságát. Az
üdvözlés után a pompás lovasbandérium által
kísérve megindult a menet. A megyés püspök
gróf Eszterházy László kastélyában rövid pihenőt
tartott, mely után a templomba hajtattak. Előző-
leg szent-misést olvasott, majd a bérmálás szent-
ségének fontosságát magyarázó szent beszéd után
megkezdte a szentség kiosztását. Körülbelül
negyedszáz lélek részesült a bérmálás szentse-
gében. A szent ténykedés alatti példás rend,
a mély csönd, majd a szép ének, mindenkit kel-
lemesen érintett s Ő Méltósága később ismételt
is kifejezést adott e fölött való magas megelége-
désének. Délben Eszterházy László gróf látta Ő
Méltóságát vendégül, jelen volt Hellay Gyula
sárbogárdi főszolgabíróon kívül a segédkező pap-
ság is.

— **Hymen.** Kiss István verebi kántortanító
csütörtökön vezette oltárhoz Walper Etelka ki-
sasszonyt, özv. Walper Mihályné kedves leányát.

Füster Lajos kárpitos és műasztalos elje-
gyezte özv. Vezér Lászlónét.

— **Kápolna-megáldás.** Györy Teréz grófnő
nagylelkűségéből a nagyperkátai kedves testvérek
zárdájában épült új kápolnát e hó 12-én szép s
kedves ünnepélyességek kíséretében áldotta meg
dr. Városv Gyula megyés püspök. Kellemesen
érintette a főpásztor csütörtökön estefelé a kedves
testvérek vezetése alatt sok nemes és hasznosat
tanuló Mária gyermekek tisztelgése, kik fehér ru-
hába öltözve, lobogóval, égő gyertyával kezükben
Mária-énekek zengedezése közben vonultak a grófi
kastély elé, hol egyik lányka felkérte a püspököt
a kápolna megáldására. A püspök ur kegyes
szavakkal válaszolt. 12-én reggel 7 órakor a fő-
pásztor körmenetileg vonult a plebánia templom-
ból a zárdáépületbe, hol a kápolna megszentelése
után sz. misét s megható sz. beszédet mondott.
A hívő nép a sz. mise alatt szépen énekel.

Délelőtt fogadta a tanítók küldöttségét, majd
meghallgatta az óvodisták kedves előadását, meg-
nézte a templomot s meglátogatta az iskolákat s
csak délután indult Nagy-Hantosra bérmautja foly-
tatására.

— **Bernadette nővér** † A mai naptól
kedve új lakója van a velencei r. kath. temető-
nek. *Borsody* Gizella Bernadette, a paulai szent
Vincéről nevezett irgalmas rendű nővér, ki a
zárdá falai közt az önmegtagadásnak szentelte
ifjú, szép életét, f. hó 11-én meghalt. Velencén
érte a halál, a hol levegőváltozás és üdülés vá-
gett a szünidőt töltötte. Ott ápolta a legnagyobb
odaadással beteg testvérét a helybeli Ferenc Jó-
zsef nőnevelde tanárnője, *Borsody* Erzsébet nő-
vér, a ki szintén a paulai szent Vincéről nevezett
szatmári irgalmas nővérek egyike. Ámde a halál
ellen nem volt többé orvosság, az Úr akaratára
teljesült, Bernadette nővér visszaadta lelkét Te-
remetőjének. Ma d. u. 4 órakor temették el az
egész község osztatlan révete mellett. R. i. p.

— **Kossuth Ünnepek.** Kossuth Lajos születésének 100. évét: évfordulójára: nagyban készülődnek mindenfelé. Újabbán értesültünk, hogy a bodajki választókerület függetlenségi és 48-as pártja 21-én délután fél 3 órakor Mohán a vasúti állomás melletti mezőben népmulatsággal egybekötött hazafiás emléktűnnetet rendez. Lesznek beszédek, énekek, azonfelül löverseny és különböző versenyfutások.

A kereskedelmi akadémiáé ifjúsága szintén rendez ünnepélyt, melyre a következő meghívót kaptuk:

A székesfejérvári felső kereskedelmi iskola, 1902. szept. 19-én délelőtt órákor tartandó Kossuth ünnepélyének műsora: 1. Igazgatói megnyitó. 2. Hymnusz, éneklés az ifjúsági énekkar. 3. „Ünnepi beszéd”, tartja Dr. Kerekes Lajos tanár ur. 4. „Fohász”, írta Rátkosi Viktor, előadja Rátkay Jenő középso. oszt. tan. 5. „A hazaszeretetről”, írta Szabolcska Mihály, szavalja Koray Jenő felső o. t. 6. „Tavaszi elmúlt...”, éneklés az ifj. énekkar. 7. Jókai Mór beszéde Kossuth ravatalánál, előadja Weisz Miksa felső o. t. 8. „Kossuth sirja”, írta Ábrányi Emil, szavalja Latzkovits Béla felső o. t. 9. „Szózat”, éneklés az ifj. énekkar.

— **Felhívás az összes állami tisztviselőkhöz.** Az állami tisztviselők országos egyesülete köriratot bocsájított ki Magyarországi összes állami tisztviselőkhöz, felhíván őket arra, hogy erkölcsi és anyagi jólétük előmozdítása céljából vidéki körököt alakítsanak. Tisztelettel felkértem a városunkban lakó összes állami tisztviselőket, hogy ezen nagyfontosságú ügy megbeszélésére f. évi szept. 15-én (hétfőn) d. u. 5 órakor az állami főreáliskola tornatermében tartandó közgyűlésen megjelenjen szíveskedjenek. Dr. Kuthy József elnök.

— **A magyar katolikus tanítók római zárandoklata.** Vettük a következő értesítést: Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy a magyar katolikus tanítók által folyó évi szeptember hó 16-ára tervezett zárandoklat a közözhajhoz képest folyó évi október hó 21-ére lőn elhalasztva. Az utazási feltételek és költségek ugyanazok maradtak, a melyek a rendező bizottság által f. évi augusztus hó 2-án kibocsátott felhívásban és programmban foglaltak. Egyidejűleg a jelentkezési határidő változik, amennyiben f. évi október 7-ig lehet a rendező bizottságnál Esztergomban jelentkezni. Ide kérjük az utazási előleget, vagy az egész költséget a mondott napig beküldeni. A pénzket főtisztelendő Számord Ignác övönöképezi igazgató (Esztergom, Szent Anna-tér) mint pénztárnokhoz is irányíthatók. Tudomásunk szerint október havában úgy a tengeren, mint Olaszországban a legkellémesebb időjárás szokott uralkodni. Az utazás élvezeteit ennél fogva az időjárás is emelni, hatványozni fogja. Bárkar vagyunk azért is tisztelettel kémi és reményleni, hogy a hódoló, de egyuttal tanulmányi zárandoklathoz hazánk katolikusai minél tömegesebben fognak csatlakozni. A magyar katolikus „Tanügyi Tanács” megbízásából és nevében a rendező bizottság. Ezzel kapcsolatban értesültünk, hogy a magyarországi katolikus tanítók országos bizottsága f. hó 15-én, a Szent-István-Társulat disztermében tartja meg a pápai jubileum alkalmából rendezett díszgyűlést.

— **Kinevezések.** Az igazságügyminiszter dr. Hampék Béla törvényszéki aljegyzőt a szolnoki törvényszékhez jegyzővé, Ficzer János igazolványos altisztet a sárbogárdi járásbíróvághoz irnokká nevezte ki, Pápay Dezso szabadkai törvényszéki aljegyzőt pedig hasonló minőségben a székesfejérvári törvényszékhez helyezte át.

— **Courard főhadnagy ügye.** Ismeretes az az incidens, mely az uhlánus ezred által rendezett löverseny alkalmával Courard uhlánus főhadnagy és Havranek Antal kőfaragó, illetve annak kocsisa között lefolyt. Az incidens alkalmával Simon Sándor alkaptány közelépése vált szükségessé s épen ezért most az ezredparancsnokság nevezett alkaptány kihallgatását kéri. Ily irányban kereste meg a járásbíróvághoz, az pedig a városi kapitányt hivatalát. Ha ilyen nagyon gyorsan folyik az eljárás, megtörténhetik, hogy ebben az ügyben már az idén hoznak határozatot!!

— **Athelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Doroticz Ilona török-bálinti tanítónőt az egri elemi iskolához helyezte el.

— **A városi pótdó.** Az 1903. évre szóló pótdó költségelőirányzatot már elkészítette a városi számvevőség. E szerint a pótdót 63 százalékkal javosolja megállapítani a számvevőség, nem számítva a 3% betegápolási s 6% utadót, a melyekkel tehát 72 százalékos lesz ki az egyenes állami adók után fizetendő pótdó. El lehetünk készülni, hogy Mohai Lajos főszámvevő hatósági zálogházat, közösi takarékpénztárt fog ajánlani a megcsappant jövedelmek fokozására, a bizottság „elvéleg” ki is mondja azok létesítését s aztán rendes városi szokás szerint egy-két hét múlva, mint sok egyéből, ezekről is hallgat a krónika. Növekedni fog az adósság, mert a jelenlegi 50 százalékos pótdó emelésébe már nehezen mennek bele városatyáink.

— **A székesfejérvári Kossuth Lajos asztaltársaság** 1902. évi szeptember hó 14-ikén tartja meg alakuló gyűléstét Laczkovits Béla „Szarvas”-hoz címzett budai-úti vendéglőjében. A gyűlés kezdete d. u. fél 5 órakor lesz, a mikorra a nagyérdemű közönség érdeklődését felhívja és minél számosabb megjelenést kér az *id. dnökség*.

— **A színügyi bizottság** ma délelőtt Havranek polgármester elnökletével ülést tartott, kalammal a költségvetést elfogadták, mely 1901 kor. felesleggel záródott. Az „Uránia”-nak a színház a szokásos feltételek mellett kiadott. Végül pedig a Vörösmarty-kör kérelmének teljesítésére vonatkozóan ajánlja a bizottság, hogy az ablakokra görredőny készíttessék.

— **A pozsonyi kiállításból.** A II. mezőgazdasági országos kiállítás, mely Pozsonyban szeptember hó 7-én Frigyes főherceg védnöksége alatt megnyitott, a szőlőművelési csarnok egyik oly legfeljebb látványosságával találkozunk, dr. Wagner és Társai egyesült budapesti gyárak kollektívájával a szőlőszeti és pincészeti eszközöknek, mely valóban megérdemli a figyelmet és pártfogást. E csoportban megtanuljuk, hogy a külföldről drága pénzen beszerzett szivattyúk, dugaszoló, üvegmosó, hordókaparó, szűrő, impregnáló, stb. eszközöket mind már itthon is készítik hibátlan minőségben és hogy a legkülönbözőbb csapokét, tölcsekért, szelepekért stb. sem kell a pénz külföldre küldeni. A tanulságos csoportot ne mulassza el senki sem megtekinteni, mert a magyar gépipar haladását a kiállítás e csoportjában legfényesebben tünteti fel a gyár vezetőisége. Értesülésünk szerint a cég mintegy 2 év óta staniol kupakokat is gyárt és ezen üzletággal is fényes eredményeket ér el és már külföldre is exportál.

— **Szüreti mulatság.** A „Magyarországi munkások rokkant és nyugdíj-egylet” székesfejérvári fiókjára f. évi szeptember hó 28-án özevgy és árva alapja javára saját helyiségében Varga István vendéglőjében (Alsókirálysor 2.) zártkörű táncvigalommal egybekötött szüreti mulatságot rendez. Belépti-díj: Személyjegy 1 korona. Családjegy 1 kor. 60 fillér. Kezdeté este 8 órakor. Felülzetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. A mulatság kedvező időben is megtartatik.

— **Halálozás.** Résztvétel értesültünk, hogy Gyóry József vár. biz. tag tegnap este 8 órakor 84 éves korában meghalt. Temetése 14-én d. u. fél 4 órakor lesz a Kossuth-u. 15. sz. gyászház-ból. Gyermekei s nagyszámú rokonság gyászolja.

— **Népfeltek jelentése.** Az 1893. évi XXXVII. t.-c. alapján mindazon katonailag kiképzett népfeltekre kötelezték, kik a közöshadseregben, a hadtengerészetben, a honvédségben, ezek póttartalékában vagy a csendőrségnél szolgáltak (de felülvizsgálat után elbocsátva nem lettek) — továbbá oly katonailag ki nem képezettek; (valamint oly katonailag kiképezettek is, kik felülvizsgálat után bocsájtattak el), kik népfeltekési (rözsaszínű) ajánlati lappal el vannak látva, folyó évi október 2. 3. és 4-én d. e. 8 órakor a városházán személyesen megjelenni, vagy írásban jelentkezni tartoznak. a) és pedig az 1869. 1868. 1867. és 1866. évben és később születettek vagyis 33. 34. 35. és 36 évesek és ezeknél fiatalabbak

1902. évi október 2-án: b) az 1865. 1864. és 1863. évben születettek vagyis 37. 38. és 39. évesek október hó 3-án; c) az 1862. 1861. és 1860. évben születettek vagyis 40. 41. és 42. évesek október hó 4-én mindenkor d. e. 8 órakor. Bővebb felvilágosítást az e tárgyban kibocsájtott hirdetmény nyújt.

— **Az „Uránia” városunkban.** A budapesti „Uránia” színház f. hó 15. 16. és 17-én a városi színházban előadást tart. Az első estén színre kerül Pekár Gyula darabja: Spanyolország. Hogy közvetlenül a színi évad előtt mily indokolással engedte meg a hatóság az „Uránia” bevonulását, azt nem tudjuk, hogy azonban a város szerződéses színtársulata nem nagyon örül az ily fajta látványosságnak, az valószínű.

— **Aggintézési ütés.** Tegnap d. e. a városi ház nagytermében az agg- és szegényintézési bizottság ülésezett, melyen néhány agg polgárnak felvételét intézték el. Felvették: Modreczy Károly 77 éves, Farkas József 57 éves, Gaál Pál 85 éves, Bényi Mihályné 62 éves, Zalana Franciska 72 éves.

— **Ellenőrzési szemle.** A véderő törvény 55. §-ban a nem tényleges állományu legénység részére elrendelt ellenőrzési szemlék székesfejérvári sz. kir. városban a következő napokon fognak megtartatni: 1. A közös hadsereg s hadi tengerészet nem tényleges állományu s helyben tartózkodó legénysége részére f. évi október 6., 7. és 8. napján d. e. 9 órakor a tüzölő laktanyában. 2. A honvédség nem tényleges állományu s helyben tartózkodó legénysége részére f. évi október 16., 17. és 18. napján d. e. 9 órakor a honvéd laktanyában. Az ellenőrzési szemlén minden nem tényleges állományu katona s honvéd — ide értvén a szolgálati kötelezettségük utolsó évfolyamában levőket is — köteles megjelenni. Azon szemlére köteleztettek, a kik a szemlén meg nem jelennek, vagy arra elkésvé érkeznék, utószemlén kötelesek megjelenni, s ha mulasztásukat kellőleg igazolni nem tudják, a katonai fegyelmi szabályok szerint fognak büntettni. Ezen utószemlék a közös hadseregi szemlék köteleztettek részére folyó évi november 6. és 8. napján délelőtt 9 órakor a cs. és kir. 69. számú hadkiegészítő kerületi parancsnokságnál helyben a honvédség szemlék ötlezettjei részére pedig folyó évi november hó 28. és 29. napján délelőtt 9 órakor a m. kir. 17. honvéd kiegészítő phrancsnokságnál helyben fognak megtartatni.

— **A gyógyszerész-gyakorokok minősítésére** vonatkozólag a belügyminiszter rendeletileg közli, hogy a polgári iskola 6 osztályát a gyógyszerész minősítésre a 3 évi gyakorolokoskodás mellett a gimnáziumi, illetve a reáliskolai hat osztályal egyenlőgositotta.

— **Jubileumi zárandoklat Lourdesba a Szent-Róznafüzér Ünnepe.** Kompánék József esperes-plebános s Kada Mihály plebános főtisztelendő urak lelki vezérlete alatt Budapestről zárandoklat indul 1902. szept. 28-án. Visszatérés október 15-én. Útirány: Budapest—Zágráb—Fiume—Szt.-Péter—Cormons—Mestre—Milano (tartózkodás), Genova—Nizza (tartózkodás), Lourdes (4 napi tartózkodás), Toulouse, Marseille (tartózkodás), Milano—Mestre Cormons—Sz.-Péter—Fiume—Budapest. —Jelentkezni lehet szeptember 10-ig a lelki vezetőknél. Ugyanott részletes programok is kaphatók. Kompánék József, esperes-plebános, a Pro Ecclesia et Pontifice, pápai érdemkereszt tulajdonosa Nagy-Sztrícén (Trencsénmegye). Kada Mihály plebános, a „Benemerenti” pápai érdemkereszt tulajdonosa Sz.-Endrén, Bpest mellett, a zárandoklat vezetői.

— **A magyarországi munkások rokkant-és nyugdíj egyletének** székesfejérvári fiókjára szeptember hó 8-án tartott választmányi ülésén tett pénztárosi jelentés szerint augusztus hónapban az összes bevétel 213 k. 30 f. a kiadás 30 f. a központnak beküldött tehát 183 k. 10 f. A jegyzői jelentés szerint a tagok létszáma 299. A választmány ugyanezen ülésen elhatározta, hogy az egylet özevgy és árvalapja javára f. hó 28-án szüreti mulatságot rendez.

— **Mezőgazdasági kiállítás Pozsonyban.** Pozsonyból jelentik nekünk, hogy Frigyes Főherceg Ö csász. és kir. Fensége, Széll Kálmán miniszterelnök, valamint Darányi Ignác földművelésügyi miniszter és a mezőgazdasági kiállítás igazgató-

ságának kíséretében meglátogatta a Magyar királyi államvasutak gépgyárának vezérigénysége kiállítását, a hol hosszabb ideig időzött és a bemutatott különböző fajtájú új szerkezetű gépek iránt a legmelegebb érdeklődést tanúsította. A főherceg többek között feleltette, hogy az állami gépgyár minden tekintetben kiváló gyártmányait igen jól ismeri, mert uradalmi már évek hossza sora óta kizárólag a gyárból szerzik be szükségüket. A gépek szerkezetéről is csodálattal méltó tájékozottsággal beszélt a főherceg, és különösen érdeklődött a kiállított legújabb szerkezetű gőzcseplőgép és timozdony, továbbá a „Millenium” aratógépgyártmányok iránt. Megemlítendő itt, hogy a magyar királyi államvasutak gépgyára az egyedüli gyár a kontinensen, a mely aratógépek gyártására speciálisan be van rendezve és ezen gépeket nagyban előállítja. A „Millenium” kéveköti-aratógép különben is az első ily fajta gép, a mely a kontinensen készül és szerkezetileg oly kitűnő, hogy hivatva van az amerikai hasonló gyártmányokat nemcsak a bel-földről kiszorítani, hanem azoktól a mennyire lehet, még a kontinentális piacokat is elhódítani. Megelégedéssel vette tudomásul Ő Fensége, hogy az állami gépgyárnak, hazánk eme leghatalmasabb ipartelepének gyártmányai ma már nemcsak a bel-földről dominálnak, hanem a magyar ipartermeknek jó hírét a messze külföldre is elvitték. A gyár mezőgazdasági gépeinek kivitele rohamosan emelkedik és ma már a Balkán államokon és Oroszországon kívül Franciaország és Olaszország is állandó piaca a gyártmányoknak. Érdeklődéssel hallgatta meg Ő Fensége azt is, hogy ez évben több gőzcseplőkészletet szállított a gyár Argentiniába és az orosz-kínai határvidékre is. Darányi földmívelésügyi miniszter pedig a vezérigénység jelen volt képviselőjétől felvilágosítást kért a gőzekék gyártásának ügyéről és örömmel vette tudomásul, hogy a magyar kir. államvasutak gépgyára tanulmányait ez irányban már rég óta folytatja és így a magyar gőzekék gyártásának most már mi sem áll útjában. Darányi miniszter erre hangsúlyozta a gőzekék gyártásának fontosságát, úgy a mezőgazdaság, mint pedig a hazai gépipar szempontjából és megelégedésének adott kifejezést, midőn a Vezérigénység képviselője kijelentette, hogy a szükséges intézkedések már megtették az iránt is, hogy gőzekék külön e célból alakítandó szövetkezetek részére gyártassanak, hogy a kisebb földművelők is bérzántás útján kihasználhassák a modern talajművelés nagy előnyeit. A főherceg távozásakor még az államgépgyári vezérigénység kiállításának izléses elrendezéséről is dicséretileg nyilatkozott és a látottak felett utoljára megelégedésének adott kifejezést. Az állami gépgyára Vezérigénységének kiállítása után Ő Fensége magas kíséretével a Fehér Miklós gépgyár részvénysárság nagyszabású külön pavilonjában elhelyezett kiállítását szemlélte meg, ahol a bemutatott különböző fajtájú tejjgazdasági gépek iránt élénken érdeklődött és különösen tetszését nyerte el egy működésben bemutatott teljes gazdasági berendezés. A Fehér gyár mintegy két év óta nagyban foglalkozik a falusi tejszövetkezetek, magán-tejjgazdaságok és mintatehenészetek berendezésével. A tejjgazdaságok berendezéséhez szükséges fontosabb gépeket és eszközöket a legújabb rendszerek szerint legjobb minőségben gyártja és hozza forgalomba. Konstruktív előnyei folytán a cég által eladott „Melotte” rendszerű „Siegena” separatorok mindinkább terjednek Magyarországon és mind számosabb tejszövetkezet és magán-tejjgazdaság rendezi be telepét ezen tejföldözgépekkel. A főherceg a látottak fölött itt is legmagasabb megelégedésének adott kifejezést.

Piaci árak:

1902. évi szeptember hó 13 án.

Buza	13.20—13.40.
Rozs	11.00—11.10.
Árpa	9.20—11.20.
Zab	11.20—11.60.
Tengeri	11.40—

A forgalom igen jó.

I R O D A L O M.

Ő nem féltékeny, regény egy kötetben. Gypolla nyomán, mikor végigosan a papíron, egész tűzijátéka támad a szellemes ötletnek. Könyved, mesterkéletlen, mégis művészi és a varázsa az olvasót nem hagyja el az utolsó sorig, az utolsó betűig. Ebben a regényben is, mely az Egyetemes Regénytár sorozatában, Singer és Wolfner kiadásában megjelent, az említett jó írói tulajdonságok mind együtt vannak: mulattató és szórakoztató egy könyv az minden ízében. Amellett olcsó is, mert piros vászonkötésben csakis egy korona.

Dénes Olga, regény írta Lengyel Laura. Egy fiatal nő története, aki szerelemből megy férjhez, de elkapatva a fővárosi élettől egy pillanatra megtántorodik lelkében. Huga, aki azt a férfit szereti, kinek csábja őt kerületi, belehat a csalódásba és ez a csapás kijózanítja Olgát, a regény hősnőjét. Úgyesen van megírva, lélektani alapon fölépítve és kidolgozva ez az egyszerű történet, mely Lengyel Laura írói talentumának egyik legszebb hajtása. Kiadják Singer és Wolfner az Egyetemes Regénytárban és a kötet ára piros vászonkötésben egy korona.

Anyakönyvi statisztika

1902. évi szeptember hó 6-tól szeptember hó 13-ig.

I. Születés.

Született: 12 fiú, 14 leány. Ezekből törvényes fiú: 9, leány 14; törvénytelen fiú: 3, leány: 0; halva született: 0 törvényes fiú, 0 leány; 0 törvénytelen fiú, 0 leány. — Összesen: 26.

II. Halálozás.

Elhalt: 8 fi, 8 nő. Ezekből 5 éven aluli törvényes fiú: 4, leány: 4; törvénytelen fiú: 1, leány: 0; 5 éven felüli fi: 3, nő: 4. — Összesen: 16.

E szerint a születés a halálozást 10-el mulja felül.

Elhaltak: Vanver József, rk., 3 éves, vörheny, Gyümölcs-utca 39. szám. — Özveggy Horváth Józsefné szül. Jámber Anna, róm. kath., 85 éves, végelgyengülés, Jancsár-utca 1. szám. — Lőke János, róm. kath., kisbirtokos 58 éves, Ivácska Borbála férje, nyelvrák, Selyem-utca 27. szám. — Arany Ferenc, róm. kath., kőműves-segéd, 54 éves, Bakonyi Erzsébet férje, tüdőgümőkór, Szt.-György kórház. — Ifju Tehel Mórné, szül. Stern Mária, izr. 39 éves, méhtrák, Öreg-utca 37. szám. — Tilinger Ferenc, róm. kath., 9 hónapos, tüdőlob, Malom-utca 19. szám. — Barna Ferencné, szül. Mikó Rozália, róm. kath. 65 éves, szivhűdés, Alsó-királysor 6. szám. — Dubicsanacz László, róm. kath., 2 hónapos, bélhurut, Gáztelep-utca 4. sz. — Onody Ilona, róm. kath., 8 hónapos, agyvízkór, Apáca-utca 9. sz. — Langmár András, róm. kath., kisbirtokos, 72 éves, Kardos Katalin férje, végelgyengülés, Olaj-utca 61. szám. — Nemes Irén Anna, róm. kath., 2 hónapos, bélhurut, Dinnye-utca 34. sz. — Balogh György, róm. kath., 8 napos, veleszületett gyengeség, Szt.-György kórház. — Grizenberger Magdolna, róm. kath., 4 hónapos, veleszületett gyengeség, Salétrom-utca 1. szám. — Bruszt Ignác, izr. 4 hónapos, tüdőgyulladás, Malom-utca 51. szám. — Steigler Mária, róm. kath., 2 hónapos, bélhurut, Mann-féle téglatelep. — Pajor Juliánna, róm. kath., 19 éves, hajadon, általános gümőkór, Sár-utca 36. szám. — Özveggy Rácz Józsefné, szül. Pesthy Juliánna, róm. kath., bába, 65 éves, szivhűdés, Szt.-György kórház.

III. Házaságkötés.

A fentjelzett idő alatt házasságra lépett: 4 pár.

IV. Kihirdetés.

Márkus Lajos, szénbánya-vezető, Nagy-Bábony és Hevesi Berta, Nagy-Bábony. — Nyikos Imre, géplakatos, Szeffjérvár és Baimmer Mária, Bicske. — Bátky András, déli vasuti számvevő, Szeffjérvár és Körner Jozefa, Győr. — Nagy József, földm. napsz., Szeffjérvár és Vendég Katalin, mosónő, Szeffjérvár. — Sárközi Adolf, kereskedelmi utazó, Szeffjérvár és Feldmann Borbála, Budapest.

BOROS HORDÓK

nagyobb mennyiségben eladók Szakolczay vendéglősnél. — Jók, egyszer = voltak használatban. =

Ilyen szép dús haj csak a fejkorpa hajpomádé

használatával érhető el, melynek rendszeres alkalmazása által a fejnél még a legkopaszabb helyei is dús-szőrűek lesznek; ősz és vörös haj sőtét színt kap; a haj talaját csodálatos módon erősíti, a korpaképződés minden nemét néhány nap alatt teljesen megakadályozza, a hajhullást rövid időn belül teljesen és örökre megszünteti a hajnak természetes fényt ad és

hullámossá

teszi, valamint megőrvi a legmagasabb korig az őszüléstől. Kellemes szaga és elegáns kiállításánál fogva minden tolettelte-asztal díszére válik.

* Egy tégely ára 1 kor. 60 fillér. *

Kapható:

Koronafi Károly

fodrásznál. Nádor-utca 13. sz.

KÖRÖSY GYULA

épület- és bútór-asztalos.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Jókai-utca 10. sz. alatti üzletemet a Távirda-u. 17. sz. alatti saját házamba helyeztem át. A közönség további pártfogását ez alkalommal is kérem

Körösy Gyula.

Eladó ház!

Csinos ház szőlőkerttel kitűnő fajú szőlővel beültetve elköltözés miatt szabad kézből eladó Temető-sor 8. sz. a.

Templomfestő,
Szobafestő,
Cimfestő,
Mázoló.
Aranyozó.

KÁLÓCZY GYULA

Basa-u. 4. sz. (Számmer-nyomdával szemben)

Megrendelések
legjutányosabban
fogadtatnak el.
Pontos kiszolgálás.

TÖGL és SZLANYINKA
férj-szabók

Sz.-Fejérvár, Szt.-Imre-utca 1. sz.

Van szerencsénk a m. t. közönsé-
get értesíteni, hogy megérkeztek az
őszi és téli idényre való legújabb di-
vatu szövetek, melyből mindenkor dús
raktárt tartunk.

Jutányos ár és pontos kiszolgálás!

Egy, a Budai-út men-
tén levő 7 (hét) oktá-
lyos szőlő szabad kézből
eladó.

Bővebb felvilágosítást a la-
pünk kiadóhivatala nyújt.

SZALAY GYULA

* * * műorgona építő intézete * * *

ALAPITTATOTT 1879. **SZÉKESFEHÉRVÁROTT,** ALAPITTATOTT 1879.
* * LÖVÖLDE-UTCA. * *

Elfogad megrendelést a legújabb rendszerű templom- és hangverseny-
orgonák elkészítésére hat évi jótálás mellett. Raktáron tart kisebb és
közép nagyságu új és átalakított templomorgonákat. Zongorák, pianinok
és harmoniumokat. Orgonák évi kezelését és gondozását mersékelt áron
— eszközli az ország bármely részében. —
Költségvetést ingyen és bérmentve küld.

Másolat.

*Jegyzőkönyv, mely felvétellett Gyulafalván, 1898. év Október 12-én az orgona
átvétele ügyében.*

Alulírottak megjelenvén, hogy Ő Nmsága Császka György kalocsai érsek úr ál-
tal építtetett templomunkba felállított új orgonát megvizsgáljuk, ott a következőket
tapasztaltuk:

Az 1. a. mellékelt tervezetnek az orgona úgy külsőleg, mint belső szervezeté-
ben teljesen megfelel, a mit tiszta lelkiismerettel nevünk aláírásával bizonyítunk.

Miután Ő Nmsága Kegyelmes Urunknak az orgona építéséért leghálásabb kö-
szönetünket nyilvánítjuk a község nevében, elismerjük, hogy az orgona kedves benyo-
mást tesz impozáns alakja s román stylu külseje által a szemlélőre és kellemes, átható,
tömör, tiszta hangjával uralja gyönyörű templomunk minden legkisebb részét; ezért az
építő Szalay Gyula urnak hálaival adózunk e helyen.

K. m. f.

(P. H.)

Wéisz Mihály s. k., lelkész.

Kucsora Gyula s. k., tanító.

Katona József s. k., tanító.

Szakály Sándor s. k., közs. jegyző.

Lábodi András s. k., bíró.

Rohacsék Antal s. k., II. bíró.

Szekeres András s. k.

Soós Mihály s. k.

HIRDETÉSEK

a „FEJÉRMEGYEI NAPLÓ“ részére
jutányos áron felvételnek

— a kiadóhivatalban, Szent István-tér 1. sz. —

Első székesfehérvári aranyozó- és templomdiszitő műterem
és saját készítményű

TÜKÖR-, KÉP- ÉS KÉPKERET-RAKTÁR.

Alapított 1865-ben.

Jelenlegi tulajdonos: **Hj. Schaumann József**, aranyozó- és templomdiszitő,
ki bármiféle új és régi aranyozást, templomdiszitést és minden e szakmába vágó munkát és
szent szobrokat tartós és jó kivitelben, jótállás mellett készít.

SZENT IMRE-UTCA,
(Barátok épülete.)

Raktár és iroda:

SZÉKESFEJÉRVAR,

ISKOLA-UTCA,
(6. szám.)